

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ОЗНАКИ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У статті висвітлено наукові погляди на культуру професійного спілкування, розкрито сутність комунікативної функції у професійній діяльності журналіста, обґрунтовано необхідність формування у майбутніх фахівців ЗМІ культури діалогу як показника комунікативної компетентності.

Ключові слова: журналіст, комунікативна компетентність, культура діалогу, мовлення, особистість, професійна освіта, професійне спілкування, розвиток.

В умовах глобалізації та інформатизації суспільства й інтеграції України в європейський комунікаційний і освітній простір зростає роль засобів масової інформації, ефективність діяльності яких безпосередньо залежить від професіоналізму журналістів, від їх культури професійного спілкування, від уміння творчо налагоджувати співпрацю у процесі комунікації в різних сферах суспільного життя.

Сьогодні у кожній галузі суспільства (і особливо в журналістиці) важливим чинником успішності й конкурентоспроможності є майстерність діалогічного спілкування як основа людського взаєморозуміння, як професійне знаряддя, адже в умовах правової держави вміння вести конструктивний діалог відіграє першорядну роль у розв'язанні суспільних проблем, сприяє уникненню протистояння і протидії сил.

Нові тенденції в житті суспільства стосуються й навчання майбутніх журналістів, до яких висувуються вимоги володіння нормами професійно орієнтованого спілкування, вміннями творчо вирішувати професійні проблеми й будувати конструктивний діалог – бути комунікативно компетентними.

Сучасного журналіста “не можна уявити без таких рис, як комунікабельність, вміння спілкуватися з людьми, розуміти їх потреби й інтереси” [11, с. 82]. Майбутній журналіст – комунікативна особистість – це суб’єкт, здатний в міру його здібностей до вироблення, використання й ретрансляції комунікативних кодів, що забезпечують взаємодію між людьми [3, с. 51].

В умовах інформаційно-комунікаційної революції, що відбулася за два останні десятиріччя, актуалізувалася проблема формування комунікабельної, творчої особистості майбутнього журналіста у процесі професійної підготовки. Наразі можна спостерігати загрозливу тенденцію, коли “непрофесіоналізм серед молодих фахівців набуває загрозливих масштабів” [13, с. 61], що посилює необхідність пошуку шляхів оптимізації процесу формування в майбутніх журналістів культури професійного спілкування. Інформаційно-комунікаційна революція, за словами Я. Засурського, не лише означає зростання ролі інформації та знань про сучасний світ, але й висуває нові вимоги відносно журналістики, якості журналістської продукції і, звичайно ж, до журналістських кадрів [4].

Теоретична значущість і недостатня розробленість цієї проблеми визначили тему статті, *метою* якої є висвітлення наукових поглядів на культуру професійного спілкування, розкриття сутності комунікативної функції у професійній

діяльності журналіста, обґрунтування необхідності формування у майбутніх фахівців ЗМІ культури діалогу як показника комунікативної компетентності.

Питанням професійної освіти присвячені праці Д. Белухіна, В. Болотова, Є. Климова, В. Кукушкіна, В. Серікова, В. Ворошилова, Я. Засурського, С. Кор.-коносенка, В. Кудіна, В. Лозової, Є. Прохорова, В. Різуна, Л. Світич, В. Фатиміної та ін.

Проблема формування культури професійного діалогу висвітлена в наукових розвідках С. Амеліної, Л. Анпілогової, М. Бахтіна, Н. Березіної, В. Беркова, М. Вайновської, Л. Введенської, О. Зарецької, М. Зарви, В. Іванова, Т. Колбіної, В. Костюка, А. Москаленка, Л. Петровської, Г. Почепцова, А. Ривіна, С. Рубінштейна, Г. Сагач, П. Сопера, Л. Супрун, М. Тузової, Д. Чубатої, Г. Шергової, О. Щербакової та ін.

Специфіку підготовки журналістських кадрів та творчий характер роботи журналіста розкрили дослідники Н. Агеєнко, Ю. Андреева, А. Бобков, Р. Бухарцев, В. Горохов, В. Гоян, А. Гришанін, О. Дорошук, В. Здоровега, С. Корконосенко, Г. Лазутіна, А. Марачева, Г. Мельник, В. Олешко, Д. Прилюк, Є. Проніна, О. Самарцев, Л. Світич, А. Тепляшина, Т. Тюлюлюкіна, І. Фатеева, І. Чемерис, А. Ширяєва, Ю. Шаповал, Л. Шестьоркіна та ін.

Комунікативну компетентність як важливу ознаку професіоналізму розглядали Ю. Ємельянов, Ю. Жуков, Н. Корольова, Д. Люїс, А. Маркова, А. Панфілова, Л. Петровська, А. Сергієнко, Л. Столяренко, О. Федоров та ін.

У журналістській освіті сьогодні спостерігається серйозна суперечність: між вимогами суспільства до рівня культури професійного спілкування журналістів і недостатнім науковим обґрунтуванням педагогічних умов процесу її формування під час навчання у вищих навчальних закладах.

Поняття “журналіст” як суб’єкт журналістської професії може співвідноситися з поняттями: “комунікатор” (особа чи група осіб, які створюють і передають повідомлення) та “медіатор” (той, що здійснює функції посередника в різних інформаційних системах) [11, с. 55].

За визначенням Л. Світич, слово “комунікація” означає повідомлення, бесіду, розмову, запрошення до розмови, “головне – спільна справа, зв’язок, спільні інтереси й установки, примирення, взаємодія” [11, с. 54]. Науковець називає журналістику “соціо-сигно-артономічною професією”, тобто такою, що передбачає спілкування з людьми, знаковими й художніми системами, якими в журналізмі є слово, звук, колір, статичне і рухливе зображення [11, с. 55]. Для журналіста особливо важливим, професійно значущим є “вміння говорити – говорити вільно й переконливо” [11, с. 11].

Як зазначає З. Смелкова, слово журналіста має стверджувати моральні ідеали – захищати добро і правду, об’єднувати людей, гармонізувати суспільні відносини. Слово журналіста має бути розумним, спрямованим до істини, насиченим за змістом, логічним. Слово журналіста повинно емоційно впливати на адресата [14, с. 3].

Комунікативна компетентність журналіста зумовлена вимогами суспільства і самої професії. На наш погляд, поняття комунікативної компетентності журналіста слід розглядати в контексті тлумачення терміна “комунікація”, який у науці визначається як “певна діяльність, зумовлена системою соціально значущих норм й оцінок, зразків і правил спілкування, прийнятих у цьому суспільстві” [5, с. 2], як

“зумовлений ситуацією й соціально-психологічними особливостями комунікаторів процес установаження й підтримки контактів між членами певної соціальної групи чи суспільства в цілому на основі духовного, професійного або іншого єднання учасників комунікації, який відбувається у вигляді взаємопов’язаних інтелектуально-мислительних та емоційно-вольових актів, опосередкованих мовою й дискретних у часі й просторі, тобто у вигляді актів мовлення, актів паралінгвістичного характеру й психофізичного впливу, актів сприймання та розуміння, що пов’язані з процесами збору фактів, їх зберігання, аналізу, переробки, оформлення, висловлення та у разі потреби поширення, сприймання й розуміння; відбувається з використанням або без нього різних знакових, систем, зображень, звуків (письмо, міміка, жести та ін.), засобів комунікації (газети, журнали, аудіовізуальні програми та ін.), засобів зв’язку (телефон, телеграф, транспорт тощо) і результатом яких є конкретна інтелектуально-мислительна й емоційно-вольова поведінка співрозмовника, конкретні результати його діяльності, прийняті ним рішення, що задовольняють членів певної соціальної групи або суспільства в цілому” [9, с. 22].

Комунікативна особистість, на думку В. Буряка, – це “суб’єкт, взятий з боку його здібностей до вироблення, використання й ретрансляції комунікативних кодів, що забезпечують взаємодію між людьми” [3, с. 51].

Комунікативна компетентність журналіста визначається уміннями й навичками практичної взаємодії з людьми (ведення діалогу, вирішення конфліктних ситуацій або їх запобігання на різних стадіях, саморегуляція, розуміння невербальної мови спілкування тощо).

Дослідниця А. Сергієнко комунікативну компетентність журналіста тлумачить як поєднання професійно значущих ознак: володіння сучасними цифровими, інформаційними технологіями, мовної й риторичної компетентності журналіста, вміння впливати на людину й викликати емоційний відгук або зацікавленість аудиторії [12, с. 304].

Науковець акцентує на тому, що “спілкування або комунікація пронизує всі види діяльності журналіста й актуалізується у всіх формах – від міжособистісного спілкування до масової комунікації” [12, с. 304]. На думку вченого, крім комунікабельності, комунікативні властивості охоплюють і здатність правильно організувати спілкування, й уміння переконувати людей, впливати на них.

Як зазначає російська дослідниця З. Смелкова, однією з найважливіших особистісно-професійних рис журналіста є комунікативна компетентність [14, с. 28] – здатність особистості до мовленнєвого спілкування і вміння слухати. Спілкування, на думку науковця, є найважливішою особливістю журналістської праці, оскільки професія журналіста – це “професія підвищеної мовної відповідальності” [14, с. 9].

У сфері психології спілкування розглядається як один із видів людської діяльності (Б. Ананьєв, О. Леонтєв, А. Петровський). Етику спілкування називають засобом формування комунікативних умінь у студентів (Т. Панченко, Є. Сарапулова). У філософських дослідженнях підкреслюється індивідуалізуюча та соціалізуюча функції спілкування у процесі формування особистості (М. Каган, В. Афанасьєв, Л. Буєва, Ю. Прилюк та ін.).

Деякі дослідники (Т. Панченко, Є. Сарапулова) вважають, що самопізнання та етика спілкування є засобом формування комунікативних умінь у представників молодого покоління, підкреслюючи при цьому необхідність урахування професійної спеціалізації [10, с. 40].

Змістом спілкування завжди виступає інформація. “Серед засобів спілкування виділяють вербальну й невербальну комунікацію. Мабуть, зайвим буде наголошувати на особливому значенні спілкування для журналістської діяльності: засоби передачі інформації становлять основу функціонування мас-медійної системи” [15, с. 64].

Спілкування є однією з форм взаємодії людей, важливою ознакою життєдіяльності особистості як суспільної істоти. Це складний процес налагодження й розвитку контактів між людьми, породжений потребами в їх спільній діяльності, адже саме спілкування і спільна діяльність – одна з найважливіших соціальних потреб людини. Соціальне розуміння спілкування полягає в тому, що це – один із вимірів суспільної культури [6, с. 422].

Культура професійного спілкування в журналістиці тісно пов’язана з досконалим володінням комунікативними навичками, вмінням будувати конструктивний, якісний, цивілізований діалог, необхідною умовою якого є позитивна налаштованість, уміння поєднати “твердження й заперечення”, здатність уникати “чистої”, полеміки, що, за словами М. Бахтіна, є “грубою формою діалогу”.

У науковому світі діалог тлумачиться як довільна взаємодія структур, що характеризуються активністю, суб’єктивністю та власною логікою розвитку (С. Біблер, Г. Буш, М. Ярошевський); як зв’язок комунікантів (М. Глушенко), як форма суб’єкт-суб’єктної взаємодії (Є. Шиянова), як спосіб розвитку особистості (О. Бочкарева, І. Залигіна, Л. Орешкіна, Г. Столяров) тощо.

Сучасні ЗМІ – надійний, специфічний засіб звернення до широкої аудиторії, серед якої – друзі й супротивники, однодумці й опоненти, але з умілою допомогою журналістів вони стають партнерами по діалогу.

Майбутньому журналістові потрібно виробляти вміння у процесі бесіди створювати атмосферу мовленнєвої гармонії, у якій діалогічне мовлення будується на повазі до співбесідника “обопільним для його учасників позитивним емоційним і етичним перебігом і результатом” [7, с. 160] та на основі діалогічної єдності – “об’єднання сусідніх реплік діалогу на логічній і/або психологічній основі (запитання і відповідь, пропозиція і реакція на неї, наказ і згода чи відмова його виконати)” [7, с. 160].

У журналістиці особливу роль відіграє “соціальний діалог” – своєрідній ідейній взаємодії різних суспільно-політичних сил, який включає зіставлення позицій, бажання й уміння зрозуміти опонента, врахувати його підхід, відстоювання інтересів і вимог через критику, полеміку в ході відкритої дискусії з метою домогтися погоджених рішень.

Незважаючи на характер власної спрямованості на діалогічні стосунки, журналіст завжди вступає в соціальний діалог. Саме мистецтво діалогічного спілкування як найважливіший критерій інтерсоціальних здібностей є однією з найважливіших професійних рис майбутнього журналіста: вміння організувати бесіду, спрямовуючи її в належне русло, створює необхідні умови для діалогу – засобу “подальшої інтенсифікації соціального прогресу” [2, с. 5], що в сучасних умовах інтеграції України в європейський простір є особливо актуальним.

Найважливішими умовами конструктивного діалогу є:

– визнання рівності всіх партнерів діалогічних взаємин і рівного права на врахування їхніх інтересів, пропозицій, побажань;

– принципи гуманізму і демократизму в діяльності й у діалогічних стосунках;

– партнерської взаємодії в діалозі всіх сторін і сприйняття партнера як бажаного й потрібного співрозмовника.

У процесі діалогу висловлювання його учасників стають соціологічною категорією, бо діалог – це врахування думок і уявлень людей – учасників суспільного процесу.

Звичайно, як у будь-якій діяльності, в мовленнєвому процесі журналіста неможливо обійтися без помилок, але їх можна звести до мінімуму, оволодівши теоретичним і методологічним підґрунтям культури діалогу, знаючи основні вигоди до побудови діалогічного мовлення в процесі професійного спілкування.

Володіння діалогою (теорією діалогу) в сучасних умовах є однією з визначальних професійних рис майбутнього журналіста, оскільки її призначення – “розкрити закономірності й методологічні засоби цілеспрямованої взаємодії людей, виявити ефективні способи реалізації їх творчого потенціалу – нагальне завдання кожного керівника, вченого, педагога, лікаря, юриста, журналіста, культурної людини взагалі” [2, с. 137].

Синтез комунікативних і творчих складових допомагає побудові конструктивного діалогу, створенню сприятливої атмосфери у стосунках, вдосконаленню процесу спілкування, що зумовлює особистісне і професійне зростання майбутнього журналіста.

Специфіка роботи майбутнього журналіста полягає в тому, що вона орієнтується на взаємодію не лише з аудиторією, а й з інформаційними ресурсами, що підкреслює необхідність системності у використанні інноваційних методик і технологій в навчальному процесі. Це сприятиме повноті уявлень студентів про закономірності спілкування й комунікації, всебічній підготовці до успішної професійної діяльності.

На думку В. Олешка, “діалог з аудиторією чи конкретною людиною-споживачем журналістської продукції є одним із найефективніших способів налагодження творчих взаємовідносин. Адже діалог у сучасній журналістиці – це не лише спосіб засвоєння інформації, не лише авторський прийом, але й спосіб реалізації вихідних функцій журналістики, умова життєздатності системи в цілому” [8, с. 6].

Роль діалогу “особливо зростає в період демократизації суспільства. Наше майбутнє багато в чому залежить від уміння організувати продуктивний діалог в найрізноманітніших сферах людської діяльності, адже не існує альтернативи для діалогу як способу взаємодії між людьми” [2, с. 3].

У процесі професійної підготовки майбутні журналісти мають усвідомити, що одним із проявів професійної культури діалогу як важливої складової соціальної комунікації є знання й дотримання правил безконфліктної поведінки, а саме:

- чітко визначати мету діалогу, зрозуміло формулювати запитання;
- бути точним і конкретним;
- вміти вислухати й почути співрозмовника;
- виявляти оптимізм при веденні діалогу;
- виявляти свою зацікавленість і обізнаність з предметом розмови;
- враховувати загальну обстановку і користуватися допомогою та порадами інших людей;
- розраховувати час бесіди й оптимально його використовувати для ведення діалогу;
- приймати співрозмовника таким, яким він є;

- не перебивати співрозмовника, вислуховувати його відповіді до кінця, навіть якщо він не дослухав ваше запитання;
- якщо співрозмовник не дав відповіді чи відповів неточно, треба коректно повторити своє запитання й повернути співбесідника до теми розмови;
- підкреслювати значущість співрозмовника, при нагоді – хвалити його;
- не згадувати погане;
- не давати непроханих порад;
- пояснювати причини своєї поведінки;
- бути тактовним, стриманим, коректним;
- не сперечатися через дрібниці, погоджуватися, якщо треба – поспівчувати;
- витримувати правильну інтонацію, належний ритм розмови;
- використовувати спеціальні полемічні прийоми, інформаційні стимули.

Комунікативність майбутнього журналіста – складова культури спілкування, а розвиток навичок спілкування студента відбувається в процесі опанування культурних інструментів спілкування й етичних норм поведінки, які вироблені в ході суспільно-історичної практики і прийняті в тій соціокультурній групі, до якої належить та чи інша особистість.

Різні цілі журналістської діяльності потребують виконання різних мовних дій, які співвідносяться не з темою інформації (вона може бути однією й тією самою), а з метою мовних намірів журналіста щодо глибини розкриття проблеми і важливості особистих висновків журналіста й тих, кому його мова адресована. Одну й ту саму тему можна подати у вигляді: а) стислого оперативного повідомлення, обмеженого за лінгвістичною формою вираження; б) більш розгорнутої замітки; в) інформаційної кореспонденції без висновків і коментарів журналіста; г) емоційної, стилістично забарвленої аналітичної кореспонденції, різноманітної за лінгвістичною формою вираження, з журналістськими коментарями аналітичного характеру.

На думку С. Амеліної, при формуванні культури професійного спілкування майбутніх фахівців першочергове значення відіграє особистісно орієнтований підхід, який передбачає врахування потреб, інтересів і здібностей кожного студента; визнання його самоцінності як активного носія суб'єктного досвіду професійного спілкування; врахування цього досвіду при конструюванні навчально-виховного процесу [1].

Одним зі складників професійної культури майбутнього журналіста є культура мови (у тому числі культура усного мовлення), підпорядкованої завданням професійного спілкування. Формування у студентів необхідних для цього навичок і вмінь відбувається одночасно із засвоєнням теоретичних і практичних знань із журналістики в процесі інтерактивних лекцій, озвучування новинної інформації, публіцистичних текстів, у презентації власних творчих проєктів. При цьому увага акцентується як на змісті тексту, так і на способі його повідомлення.

Розвиток емоційно-вольового ставлення студентів до власних навчально-пізнавальних дій у формуванні професійного спілкування забезпечується мотиваційно-стимулюючим складником цього процесу, оскільки “саме позитивна мотивація до навчання та особистісного поступу, яку створює й підтримує насамперед учитель (викладач. – Г.Л.), є наріжною умовою конструктивної соціалізації...” [11, с. 181].

В останні десятиліття з'явилися численні дослідження російських учених, присвячені навчанню майбутніх журналістів професійному мовленню рідною

(В. Березіна, В. Ворошилов, В. Горохов) та іноземною (Т. Бударіна, Л. Нагорнюк, І. Чемерис) мовами.

Формування культури професійного спілкування у майбутніх журналістів є одним зі шляхів придбання соціального досвіду, складником загального процесу соціалізації, умовою успішної журналістської діяльності.

На початковій (установчо-орієнтаційній) стадії цього процесу відбувається формування у студентів усвідомлених мотивів розуміння професійного спілкування як основи всіх видів діяльності у журналістській роботі та самостійного виду професійної діяльності майбутнього працівника ЗМІ як представника професії типу “людина ↔ людина”, який має бути інтелігентним, ерудованим, професійно компетентним, творчим, комунікабельним, з високим рівнем духовності й загальнокультурної освіченості.

На наступній (пізнавально-діяльнісній) стадії процесу формування культури професійного спілкування у майбутніх журналістів відбувається формування пізнавальної мотивації, заснованої на заохоченні студентів до знайомства з новим, нестандартним, специфічним, сприяє творчому розвитку майбутнього фахівця.

Розвиток вказаних мотивів навчальної діяльності студентів у свою чергу стимулює набуття ними високого рівня якостей і вмінь професійного спілкування та підвищення свого загальнокультурного рівня (на основі раніше здобутих знань професійного змісту та відомостей, з якими студенти зустрічаються вперше, які є новими і завдяки яким збагачується їхня професійна компетентність, у тому числі й комунікативна).

Змістовий компонент у підготовці студентів до професійного спілкування реалізується через операційно-діяльнісний компонент – “організація практичної навчально-пізнавальної діяльності учнів з опанування змісту освіти” [16, с. 233]. Цей компонент, на думку В. Ягупова, є “одним із головних складових дидактичного процесу і його можна визначити як процесуальний, методичний” [16, с. 233].

Висновки. Отже, формування культури професійного спілкування як показника комунікативної компетентності майбутнього журналіста – важливий компонент сучасної журналістської освіти. Наразі на ринку праці конкурентоспроможним й успішним може бути лише фахівець з високим рівнем знань і культури професійного спілкування.

Високий рівень культури спілкування й комунікативна готовність журналіста до професійної діяльності визначаються уміннями та навичками практичної взаємодії з людьми (ведення діалогу, вирішення конфліктних ситуацій або їх запобігання на різних стадіях, саморегуляція, розуміння невербальної мови спілкування тощо). Діалог є основою людського взаєморозуміння. Перед журналістикою постає завдання бути організатором і водночас головним засобом й ареною соціального діалогу, забезпечувати його інформативну наповненість.

Список використаної літератури

1. Амеліна С.М. Гуманізація процесу формування культури професійного спілкування майбутніх фахівців / С.М. Амеліна // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку : е-журнал. – 2010. – Вип. № 2.
2. Берков В.Ф. Культура діалога : учеб. пособ. / В.Ф. Берков, Я.С. Яскевич. – Мн. : Новое знание, 2002. – 152 с.
3. Буряк В.Д. Журналістська творчість як система образної комунікації : навч. посіб. / В.Д. Буряк. – Д. : РВВДНУ, 2003. – 60 с.

4. Засурский Я.Н. Искушение свободой: Российская журналистика: 1990–2004 / Я.Н. Засурский. – М., 2007. – 464 с.
5. Каландаров К.Х. Управление общественным сознанием. Роль коммуникативных процессов / К.Х. Каландаров. – М. : Гуманнит. Центр “Монолит”, 1998. – 80 с.
6. Кондрашов В.А. Новейший философский словарь / В.А. Кондрашов, Д.А. Чекалов, В.Н. Копорулина ; под общ. ред. А.П. Ярещенко. – 3-е изд. – Ростов н/Д. : Феникс, 2008. – 668 с. – (Словари).
7. Матвеева Т.В. Риторический практикум журналиста : учебное пособие / Т.В. Матвеева. – М. : Флинта : Наука, 2007. – 312 с.
8. Олешко В.Ф. Журналистика как творчество : учебное пособие для курсов “Основы журналистики” и “Основы творческой деятельности журналиста” – серия “Практическая журналистика” / В.Ф. Олешко. – М. : РИП-холдинг, 2004. – 222 с.
9. Різун В. Основи масового спілкування як духовного єднання і порозуміння / В. Різун // Вісн. ЛНУ. Сер.: Журналістика. – Л., 2001. – Вип. 21. – С. 20–25.
10. Сарапулова Є.Г. Самопізнання та етика спілкування як засобом формування комунікативних вмінь у представників молодого покоління / Є.Г. Сарапулова, Т.Д. Панченко // Педагогіка толерантності. – 2008. – № 3 (45). – С. 57–65.
11. Свитич Л.Г. Профессия: журналист : учебное пособие / Л.Г. Свитич. – М. : Аспект Пресс, 2003. – 255 с.
12. Сергеенко А.А. Особенности развития коммуникативной компетентности студентов-журналистов в условиях вузов / А.А. Сергеенко // Журналистика и медиаобразование-2008 : сб. трудов III Междунар. науч.-практ. конф. (Белгород, 25–27 сентября 2008 г.) : в 2 т. / под ред. проф. А.П. Короченского. – Белгород : БелГУ, 2008. – Т. I. – 368 с. – С. 303–307.
13. Сисоева С.О. Педагогічна творчість : монографія / С.О. Сисоева. – Х. ; К. т : “Книжкове видавн. Каравела”, 1998. – 150 с.
14. Смелкова З.С. Риторические основы журналистики. Работа над жанрами газеты : учеб. пособ. / З.С. Смелкова, Л.В. Ассуирова, М.Р. Савова, О.А. Сальникова. – 6-е изд. – М. : Флинта : Наука, 2009. – 320 с.
15. Супрун Л. Соціально-психологічний і ментальний портрет журналіста / Л. Супрун // Журналістика : науковий збірник / за ред. Н.М. Сидоренко. – К. : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2009. – 200 с.
16. Ягупов В.В. Педагогіка : навчальний посібник / В.В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 560 с.

Стаття надійшла до редакції 21.01.2013.

Локарева Г.В. Проблема формирования у будущих журналистов культуры профессионального общения как признака коммуникативной компетентности

В статье освещены научные взгляды на культуру профессионального общения, раскрыта сущность коммуникативной функции в профессиональной деятельности журналиста, обоснована необходимость формирования у будущих специалистов СМИ культуры диалога как показателя коммуникативной компетентности.

Ключевые слова: журналист, коммуникативная компетентность, культура диалога, речи, личность, профессиональное образование, профессиональное общение, развитие.

Lokareva G. The problem of the formation of the future journalists culture of professional communication as signs of communicative competence

The article deals with the scientific views on the culture of professional communication, the author reveals the essence of communicative functions in the professional activity of a journalist, the necessity of the formation of the future specialists of the media culture of dialogue as a measure of communicative competence.

Key words: journalist, communicative competence, the culture of dialogue, speech, personality, professional education, professional communication, development.